

Datum: 2024-11-27

Ärendenummer: SLK-2024-00838

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L6@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2024/01778

Göteborgs Stads yttrande över delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Det kan konstateras att det finns ett behov av ytterligare möjligheter för myndigheter att dela information i syfte att förebygga brott, regelöverträdelse, fusk och felaktiga utbetalningar. Göteborgs Stad välkomnar därför de initiativ som undersöker hur sådana möjligheter skulle kunna utformas.

Den sekretessbrytande bestämmelse som föreslås är mycket vid och omfattar samtliga myndigheter och potentiellt en mycket stor mängd uppgifter. Förslaget innebär att myndigheterna får lämna ut sekretessbelagda uppgifter som träffas av bestämmelsen på eget initiativ, om rekvisiten för utlämnandet i övrigt är uppfyllda. Bestämmelsens utformning leder till att myndigheterna har stor möjlighet att få tillgång till idag sekretessbelagda uppgifter som kan behövas i verksamheten såväl för att upptäcka och förebygga brott, fel och fusk som för att öka träffsäkerheten och kvaliteten i de beslut som fattas inom ramen för en myndighets författningsreglerade verksamhet. Dessa möjligheter är i huvudsak positiva och efterfrågas av flertalet verksamheter i staden, inte minst i arbetet med tillstånd, tillsyn och leverantörsuppföljning samt för att kunna kontrollera och motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Det finns också ett behov inom myndighetsutövningen för att fatta korrekta beslut inom till exempel personlig assistans och inom ramen för myndighetssamverkan. Den föreslagna bestämmelsens vida tillämpningsområde leder dock till att det inte går att överblicka de faktiska konsekvenserna av bestämmelsen. Lagförslaget leder också till ett antal svårigheter, vilka beskrivs nedan.

Ökat intrång i den personliga integriteten

Den föreslagna bestämmelsen innebär ett stort avsteg från de krav som ställs på personuppgiftsbehandlingar hos myndigheter idag. Även om bestämmelsen är avgränsad till informationsutbyte i vissa situationer så innebär utformningen, enligt Göteborgs Stads uppfattning, ett mycket omfattande tillämpningsområde. Det finns inte någon avgränsning i förhållande till att uppgifterna måste förekomma i ett ärende, eller i ett sammanhang där oegentligheter eller brott är konstaterade. Det finns vidare inte någon begränsning avseende vilka kategorier av personuppgifter som omfattas, vilket innebär att såväl känsliga som extra skyddsvärda personuppgifter kan komma att lämnas ut till en stor mängd myndigheter. Det innebär att det finns många situationer när en registrerad i praktiken kan förlora kontrollen över sina uppgifter när myndigheter behandlar dem.

För att uppfylla kraven i GDPR behöver den nationella regleringen uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionerlig mot det legitima mål som eftersträvas. Regleringen ska dessutom vara tydlig, precis och förutsägbar för personer som omfattas av den. Utifrån det integritetsintrång den sekretessbrytande bestämmelsen riskerar att medföra saknar Göteborgs Stad ett utförligt resonemang kring hur den registrerades perspektiv beaktas, men också hur förslaget förhåller sig till de grundläggande principerna om ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering och lagringsminimering.

Utredningen hänvisar till att enskilda enligt Europadomstolens praxis inte exakt behöver förutse vilka förfaranden som en inskränkande lagstiftningsåtgärd ger upphov till, utan att det är tillräckligt att de som berörs kan anpassa sitt agerande efter bestämmelsen och att det finns begränsningar av myndigheternas tolknings- och handlingsutrymme. Enligt Göteborgs Stad bör i första hand kravet på förutsebarhet som ställs i GDPR och de olika rättigheter som en registrerad har avseende till exempel rätt till information och tillgång beaktas och det kan ifrågasättas om den föreslagna bestämmelsen uppfyller kraven på detta. Det går inte att på förhand identifiera alla uppgifter som kan komma att behandlas om enskilda, på vilket sätt de kommer att behandlas samt av vem. Utifrån att bestämmelsen medger rutinmässiga och omfattande uppgiftsutbyten, exempelvis i syfte att samköra uppgifter för att undvika att någon mottar dubbla ersättningar, kan relativt harmlösa uppgifter komma att bli mer integritetskänsliga utifrån behandlingen hos den mottagande myndigheten. När uppgifterna väl finns hos mottagande myndighet finns en risk för ändamålsglidning, till exempel att uppgifter samkörs eller används för uppföljning eller framtagande av statistik inom ramen för myndighetens författningsreglerade verksamhet. Att ett större antal tjänstepersoner får kunskap om ett känsligt förhållande kan upplevas som menligt av den som uppgiften rör. Det ökar dessutom risken för obehörig vidare spridning.

Det saknas enligt Göteborgs Stad en genomlysning av hur sekretessbelagd information ska kunna få fortsatt skydd hos mottagande myndighet efter ett utlämnande. Av utredningen framgår att sekretesskyddet för uppgifterna i många fall inte överförs till en mottagande myndighet. Detta förhållande ska dock vara en del av den intresseavvägning som ska göras inför ett eventuellt utlämnande. Det innebär att den handläggare som har att fatta beslut om ett utlämnande måste ha kunskap om den mottagande myndighetens sekretesskydd samt också i viss mån kunna förutse i vilken utsträckning uppgifterna kan komma att lämnas ut av den mottagande myndigheten i framtiden. Det är enligt Göteborgs Stads bedömning oklart vilket skydd de utlämnade uppgifterna kan komma att få när de delas vidare ett flertal gånger mellan olika myndigheter. Det är också oklart om uppgifterna kan skyddas av sekretess hos en myndighet som fått tillgång till uppgifterna i andra eller tredje hand om dessa begärs ut av privatpersoner eller media i ett långt senare skede. Den intresseavvägning som ska utgöra en skyddsåtgärd för att intrånget i den personliga integriteten inte ska ske på ett otillbörligt sätt ter sig därför i detta sammanhang svår att genomföra i praktiken, eftersom de faktiska konsekvenserna av ett utlämnande är svåra att överblicka.

Oklar tillämpning av bestämmelsen

De sekretessbrytande bestämmelser som finns idag bedöms vara svåra att tillämpa och regleringens systematik och struktur leder till att uppgifter från till exempel socialtjänsten inte lämnas ut i den utsträckning som skulle vara möjligt. Systematiken med en ny bestämmelse i OSL som ska tillämpas parallellt med andra sekretessbrytande

bestämmelser i samma lag samt andra författningar som också reglerar utlämnande av sekretessbelagda uppgifter riskerar att leda till ytterligare tillämpningssvårigheter. Det är i vissa fall ottydligt hur de sekretessbrytande bestämmelserna skiljer sig åt och vilka avvägningar som ska göras avseende vilken bestämmelse som i första hand ska tillämpas.

Konstruktionen av den nya bestämmelsen bedöms medföra vissa tillämpningssvårigheter också utifrån den intresseavvägning som ska föregå ett utlämnande. En uppgift ska inte lämnas ut om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Vad som ska ingå i en sådan bedömning är dock oklart. I utredningen ges få exempel på hur en sådan bedömning ska genomföras. Det nämns dock att det vid intresseavvägningen bör beaktas vilket sekretesskydd som kommer att finnas för uppgifterna hos den mottagande myndigheten. Det faktum att styrkan i sekretessen ibland skiljer sig åt hos den utlämnande och den mottagande myndigheten ska dock som huvudregel inte vara av avgörande betydelse. Vid bedömningen av om övervägande skäl talar emot ett utlämnande kan även enskildas rätt till partsinsyn behöva beaktas. Det finns dock enligt Göteborgs Stads uppfattning en risk för att den utlämnande myndigheten gör felaktiga bedömningar avseende intresseavvägningen. För att den enskilde tjänstepersonen ska kunna göra en sådan bedömning förutsätts inte bara att denne har kunskaper om den egna myndighetens sekretessregler utan också att tjänstepersonen dels kan förutse vilka sekretessregler som kommer att vara tillämpliga hos den mottagande myndigheten, dels kan ta ställning till på vilket sätt de tillämpliga sekretessreglerna kommer att skydda de överlämnade uppgifterna.

Det ankommer på enskilda tjänstepersoner att exempelvis under pågående samverkansmöten med andra myndigheter göra en intresseavvägning som många gånger kan vara komplex. Många anställda upplever redan den egna myndighetens sekretessregler som komplexa och svårtillämpade. Det kan enligt Göteborgs Stad därför ifrågasättas om det i praktiken kommer att vara möjligt för den som har att pröva ett utlämnande att känna till vilka sekretessbestämmelser som gäller för uppgiften i den mottagande myndigheten.

För att förenkla för enskilda handläggare och öka likabehandlingen behöver vägledning ges i förarbetena avseende hur bestämmelsen kan tillämpas och hur intresseavvägningen ska genomföras i olika typer av verksamheter. Det finns ett behov av att i en kommande proposition ange vilka faktorer som bör beaktas vid en intresseavvägning och ge konkreta exempel i förhållande till de olika syften som anges i paragrafen. Regleringen innebär att svåra avvägningar mellan angelägna intressen, som enligt Göteborgs Stads bedömning borde ankomma på lagstiftaren att göra, övervältras på enskilda handläggare inom myndigheterna. Förutom att sekretesslagstiftningen ses som svårtillämpad, finns en rädsla för att göra fel på grund av det personliga ansvar som följer av straffbestämmelsen om brott mot tystnadsplikten. Det faktum att en tjänsteperson däremot sällan riskerar något ansvar om information inte lämnas ut kan bidra till att sekretessbrytande bestämmelser inte utnyttjas i den utsträckning som är möjligt. I vilka situationer ett utlämnande på eget initiativ bör ske borde också på ett mer uttömmande sätt beskrivas och exemplifieras i kommande förarbeten för att stödja ett utökad utlämnande av uppgifter och nya arbetssätt. Utan ytterligare vägledning finns risk för att inte heller den nya bestämmelsen kommer att tillämpas i den utsträckning som lagstiftaren avser.

Praktiskt genomförande och dokumentation av uppgiftslämnande

Utredningen ger inte någon vägledning avseende hur ett utlämnande eller mottagande av uppgifter praktiskt ska gå till. I utredningen anges att beslut om utlämnande av uppgifter med stöd av sekretessbrytande bestämmelser inte motiveras och ofta inte ens dokumenteras. Att sådana beslut ska kunna fattas helt formlöst utan att utlämnandet dokumenteras kan enligt Göteborgs Stad dock ifrågasättas. Detta eftersom ett utlämnande enligt bestämmelsen ska föregås av en intresseavvägning, som enligt Göteborgs Stads bedömning bör dokumenteras. Ofta torde uppgiftslämnandet ske skriftligt för att det ska kunna framgå vilka uppgifter som lämnats ut och vilka överväganden som gjorts. Den överlämnade handlingen diarieförs och kan sedan komma att begäras ut. Fråga uppstår då om handlingen där uppgifterna finns nedtecknade vid ett utlämnande kan skyddas av sekretess. Det behövs därför vägledning från lagstiftaren avseende den praktiska hanteringen av uppgiftsutlämnandet.

En begäran om allmän handling ska hanteras skyndsamt och ska lämnas ut så snart som möjligt efter begäran, helst samma dag. Myndigheten ska kontrollera om handlingen eller delar av den omfattas av sekretess och om delar av handlingen är hemliga, kan dessa maskeras innan handlingen lämnas ut. Hur en begäran om uppgifter med stöd av den nu föreslagna bestämmelsen ska hanteras beskrivs inte närmare i utredningen. Det är inte osannolikt att myndigheter kan komma att begära ut stora mängder uppgifter och även ha stående ”prenumerationer” på uppgifter från vissa myndigheter. Redan idag kan kommunen behöva vänta länge, ibland flera månader för att få tillgång till uppgifter som begärs ut från andra myndigheter med stöd av befintliga sekretessbrytande bestämmelser. Hur kravet på ett skyndsamt utlämnande ska hanteras i liknande fall framgår dock inte av utredningen.

Den föreslagna regeländringen kommer också att innebära att myndigheterna kommer att få dels förändrade personuppgiftsbehandlingar, dels nya personuppgiftsbehandlingar. Detta medför att redan genomförda konsekvensbedömningar enligt GDPR kan komma att behöva ses över och uppdateras samt att det kan uppkomma behov av att genomföra konsekvensbedömningar avseende nya behandlingar. Det är inte heller otänkbart att det även kommer att ske en ökning av behandlingar som innefattar känsliga personuppgifter, extra skyddsvärda personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser vilket kommer att medföra ett ökat behov av att genomföra konsekvensbedömningar. Den föreslagna bestämmelsen kommer även innebära att det blir mycket svårare att visa de registrerade att deras personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt och säkert sätt.

Utredningen gör bedömningen att informationsutbytet kommer att innebära ”säkra” behandlingar eftersom spridningen av personuppgifter huvudsakligen kommer att ske inom den offentliga sektorn. Myndigheterna kommer att vara förhindrade att behandla andra eller fler uppgifter än de som krävs för att utföra sin författningsreglerade verksamhet. Enligt Göteborgs Stad har det dock inte beaktats att det kan finnas risker även när myndigheter hanterar uppgifter då det ibland sker felaktig hantering, bestämmelser och rutiner följs inte och så vidare. Det finns alltså risk att ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter även kommer att leda till fler personuppgiftsincidenter som en myndighet behöver bedöma, dokumentera och anmäla till tillsynsmyndigheten Integritetsskyddsmyndigheten. Även om det lyfts fram att myndigheter enbart får behandla uppgifter som de har ett rättsligt stöd för att behandla så kan det inte uteslutas att en myndighet vid tillfällena kan komma att få del av uppgifter

som de egentligen inte har rätt att behandla, inklusive personuppgifter som kräver ett särskilt skydd och hantering som till exempel känsliga personuppgifter. Det kan inte heller uteslutas att myndigheter får del av fler uppgifter än nödvändigt. Myndigheter riskerar då att hantera personuppgifter i strid med dataskyddslagstiftningen.

Den sammantagna praktiska hanteringen som följer av tillämpningen av den nya bestämmelsen leder till ett ökat behov av administrativa resurser. Hur omfattande detta behov är, är dock i nuläget inte möjligt att bedöma.

Förslagets påverkan på möjligheten för verksamheterna att utföra sitt grunduppdrag

I utredningen beskrivs att det saknas forskning kring vilken påverkan ett utökat uppgiftslämnande till brottsbekämpningen kan få för enskildas förtroende för främst socialtjänsten. Erfarenheterna från berörda verksamheter tyder dock på att förslaget kan få påverkan på vissa brukarnära verksamheters förmåga att utföra sitt grunduppdrag. Både socialtjänstens, förskolans och skolans uppdrag bygger på att det finns en förtroendefull relation mellan verksamhetens företrädare och den aktuella vuxne, ungdomen eller barnet och föräldrarna. Den desinformationskampanj som sprids i samhället påverkar såväl socialtjänst som samtliga skolformer negativt. Att känslig information som omfattas av sekretess kan komma att lämnas vidare till andra myndigheter riskerar att ytterligare bidra till en minskad tillit till dessa verksamheter. Det finns en uppenbar risk att barn och unga som är i behov av hjälp och stöd, kanske just utifrån kriminalitet, inte söker eller tar emot hjälp av rädsla för att riskera att straffas på olika sätt. Även barn och unga som är utsatta i sin hemmiljö kan komma att välja bort till exempel en kuratorskontakt eller stöd från socialtjänsten i syfte att skydda föräldrar och andra närstående från att bli ”avslöjade”. Förskolan är en frivillig verksamhetsform och det finns risk för att barn hålls hemma från förskolan om vårdnadshavarna känner en rädsla för att uppgifter kommer att lämnas över till exempelvis polisen. Att faktiskt närvara i skolan i stället för att tillbringa sin vardag i osunda miljöer är i sig en skyddsfaktor mot att hamna i kriminalitet. För barn och unga som lever i utsatta miljöer kan en fungerande skolgång och insatser från socialtjänst göra stor skillnad. Att elever känner trygghet och studiero, men även har tillitsfulla relationer till lärare och andra elever, är faktorer som skapar en god läromiljö för alla elever i skolan vilket i sin tur främjar skolnärvaro. Förslagen riskerar därför i dessa delar att leda till att förtroendet för skolan och socialtjänsten urholkas och att enskilda riskerar att gå miste om det stöd de är i behov av.

I utredningen beskrivs den medicinska personalens yrkesetiska regler som en viktig del i utövandet av yrket och att ett ökat informationsutbyte skulle kunna påverka yrkesutövandet negativt. På samma sätt beskrivs principen om patientens självbestämmande och integritet som en viktig aspekt av att uppgifter som omfattas av sekretess inom hälso- och sjukvårdens verksamhet inte ska omfattas av den nya sekretessbrytande bestämmelsen. Utredningen framhåller att respekten för patientens självbestämmande, kan framstå som svårförenlig med ett generellt sekretessgenombrott inom hälso- och sjukvården, bland annat i syfte att tillgodose behov i andra myndigheters verksamhet eller de brottsbekämpande myndigheternas informationsbehov. Den etiska stress som kan uppstå när personalen tvingas hantera två svårförenliga värden bör enligt utredningens mening inte bortses från. Ett förslag om ett generellt sekretessgenombrott inom hälso- och sjukvården skulle kunna uppfattas stå i strid med de yrkesetiska koder

och de etiska riktlinjer som tillämpas inom de vårdprofessionella organisationerna sedan en lång tid. Göteborgs Stad vill dock i sammanhanget framhålla att motsvarande resonemang är gällande även inom socialtjänstens verksamheter. Den enskilde brukaren har i stort samma rätt till självbestämmande och integritet som inom hälso- och sjukvården och personalen inom socialtjänstens verksamheter har att arbeta efter samma etiska förhållningssätt och motsvarande sekretessbestämmelser som inom den medicinska verksamheten. I utredningens bedömning gällande socialtjänstens uppgiftslämnande finns detta inte omnämnt som faktorer som kan påverka ett verksamheternas och personalens möjlighet att utföra sitt grunduppdrag. Utifrån Göteborgs Stads perspektiv torde motsvarande resonemang vara tillämpligt även för socialtjänsten.

Göteborgs Stad vill i sammanhanget också framföra att en stor mängd uppgifter om enskildas hälsa som samlats in inom hälso- och sjukvården också finns tillgängliga inom socialtjänstens olika verksamhetsgrenar. Det kan handla om uppgifter gällande fysiska och psykiska sjukdomar, enskildas känslor och sexualliv, barns utveckling och uppgifter om enskildas livssituation i övrigt. Även om sekretess för överskottsinformation i systemet med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska undantas den generella sekretessbrytande finns information om hälsa tillgänglig inom socialtjänsten. Det är inte ovanligt att sociala problem och sjukdom hänger tätt samman. Det får till följd att en uppgift som inte kan lämnas ut från hälso- och sjukvården utifrån den nya föreslagna bestämmelsen kan lämnas ut från socialtjänsten med stöd av samma bestämmelse. Det får som konsekvens att hälsouppgifter för personer som är eller har varit aktuella inom socialtjänsten inte skyddas av samma sekretess som hälsouppgifter som endast hanteras inom hälso- och sjukvården. Därtill kommer att den kommunala hälso- och sjukvården som sådan omfattas av socialtjänstsekretess och inte hälso- och sjukvårdssekretess, vilket leder till att integritetskänsliga hälso- och sjukvårdsuppgifter kommer att få olika skydd av sekretess beroende på i vilken verksamhet de behandlas.

Göteborgs Stad menar att det, i det fall utredningens förslag blir verklighet, finns anledning att studera vilken påverkan ett utökat uppgiftslämnande kan få för socialtjänstens huvuduppdrag. Socialtjänsten utgör det yttersta skydds nätet för grupper i ofta mycket utsatta situationer, som ofta redan har ett lågt förtroende för samhällets institutioner. Det går därför inte att utesluta att ett utökat uppgiftslämnande från socialtjänsten kan innebära en risk för att enskildas förtroende för socialtjänsten skadas. En sådan uppföljning bör också enligt Göteborgs Stad omfatta även skolväsendet.

Förslagets påverkan på personal

Ett ökat informationsflöde från kommunen till andra myndigheter kan leda till en ökad risk för hot, våld och otillåten påverkan mot personalen i samband med uppgiftslämnande. Flera personalgrupper så som till exempel socialsekreterare, personliga assistenter, personal inom den kommunala hälso- och sjukvården och personal inom skola och förskola arbetar nära de individer de också ska lämna ut uppgifter om. Det finns därför en särskild risk för dessa medarbetare.

För personal inom socialtjänsten finns möjlighet att med stöd av 10 § offentlighets- och sekretessförordningen sekretessbelägga uppgifter om personnummer och födelsedatum. Motsvarande möjlighet finns inte för till exempel personal inom förskola och skola. Göteborgs Stad anser att det i sammanhanget bör övervägas en utökad möjlighet för kommunerna att sekretessbelägga motsvarande uppgifter även för fler personalkategorier.

Behov av kompetensutvecklingsinsatser

Som beskrivits i utredningen är tillämpningen av den befintliga sekretesslagstiftningen för många tjänstemän förenat med en rädsla att göra fel och ofta finns det bristande kunskap om regelverket. För att lagstiftningen faktiskt ska komma att tillämpas i den utsträckning som utredningen avser bedömer Göteborgs Stad att omfattande informations- och utbildningsinsatser behövs. För att detta ska kunna ske på ett likvärdigt sätt behövs statlig finansiering. Även om målet på sikt är att de utökade möjligheterna att dela information ska kunna leda till att felaktigheter och brottslighet ska kunna upptäckas och förebyggas krävs också förändrade arbetssätt, inte minst när det gäller administration.

Avslutande kommentarer

Den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen ska tillämpas inom i princip hela den offentliga sektorn. Det är omöjligt att förutse exakt vilka uppgifter som kommer att lämnas ut eller efterfrågas, eller vilka situationer som kan uppkomma med anledning av ett utlämnande. Det står vidare klart att många av de annars sekretessbelagda uppgifter som kan komma att lämnas ut med stöd av bestämmelsen är känsliga till sin natur.

Ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter riskerar att leda till en utökad behandling av personuppgifter, inklusive känsliga sådana, vilket kan innebära betydande intrång i den personliga integriteten. För att en inskränkning i den personliga integriteten ska anses godtagbar måste inskränkningen vara proportionerlig i förhållande till det allmänna intresse som åtgärden syftar till att tillgodose. Proportionalitetsprincipen innebär att åtgärder som inskränker den personliga integriteten endast är tillåtna om de är nödvändiga för att uppnå ett legitimt mål, som till exempel att motverka välfärdsbrottslighet eller skydda barn och unga från att hamna i kriminella miljöer. Närvaron av avancerad organiserad brottslighet innebär ofta mycket stora påfrestningar för det allmänna. Om brottsligheten infiltrerar politiken och påverkar beslut genom korruption, hotas kravet på opartisk och rättvis maktutövning. Detta kan leda till ökade kostnader, ineffektiv resursanvändning och minskad tilltro till demokrati och offentliga institutioner, vilket underminerar samhällskontraktet och riskerar att minska medborgarnas vilja att betala skatt, rösta eller anmäla brott.

Göteborgs Stad gör bedömningen att ett utökat informationsutbyte mellan myndigheter kommer bidra till att motverka fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelser och brottslighet. Samtidigt finns en viss risk för att informationen används för andra ändamål än de ursprungligen avsedda. Risken för så kallad "funktionsglidning" är överhängande när känsliga personuppgifter blir tillgängliga för ett stort antal aktörer inom den offentliga sektorn. Utifrån vidden av de uppgifter som kommer att kunna delas myndigheter emellan och därmed behandlas av dessa kan det ifrågasättas om den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen är proportionerlig i förhållande till det mål som eftersträvas. Genom att begränsa dels de syften som uppgifter ska kunna lämnas för, dels vilka myndigheter som omfattas hade förutsebarheten för enskilda avseende hur deras personuppgifter behandlas ökat och intrånget i den personliga integriteten hade därmed inte blivit lika stort. Göteborgs Stad är dock av uppfattningen att även kommunala myndigheter ska kunna omfattas av informationsdelningen, men att det hade kunnat vara för vissa av lagstiftaren utpekade ändamål, som till exempel för att utreda välfärdsbrottslighet eller skydda barn och unga från att hamna i kriminella miljöer.

Utredningen framhåller att ett alternativ till den nu föreslagna regleringen skulle kunna vara att avskaffa sekretessen mellan myndigheter och närma sig frågan från det hållet,

med relevanta inskränkningar och undantag för att tillförsäkra enskilda ett adekvat integritetsskydd. Utifrån dels rättsutvecklingen avseende dataskydd, dels vad som framkommit i kartläggningen om de tillämpningssvårigheter som finns med nuvarande ordning vore det enligt utredningens uppfattning det bästa att vända på utgångspunkten och som huvudregel tillåta att uppgifter om enskilda får utbytas mellan myndigheter. Sekretessen till förmån för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden skulle då som huvudregel avskaffas mellan myndigheter men inte mellan myndigheter och enskilda. Utredningen menar dock att en sådan reform skulle dock vara mycket omfattande och därför inte ryms inte inom den här utredningens uppdrag. Göteborgs Stad menar att ett sådant utredningsarbete vore önskvärt. Ett flertal sekretessbrytande bestämmelser och speciallagstiftning som medger utlämnade av uppgifter har under senare tid införts. Effekterna av dessa bestämmelser är ännu inte kända. Det finns ett behov av en översyn av hela regelverk för att förenkla tillämpningen, öka skyddet mot utlämnande av integritetskänsliga uppgifter utanför myndighetssfären och på så sätt öka måluppfyllelsen utifrån syftet med bestämmelserna.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Ordföranden Jonas Attenius (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan och avslag på yrkande från M, D, L och KD den 22 november 2024, se bilaga.

Axel Josefson (M) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från M, D, L och KD den 22 november 2024, se bilaga.

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Jenny Bromans yrkande.

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Axel Darvik (L) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstade för bifall till Axel Josefsons och Jörgen Fogelklous yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot sex att bifalla Jonas Attenius yrkande.

Göteborg den 27 november 2024
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yrkande angående – Remiss från Justitiedepartementet - Delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Yttrande över remissen Ökat informationsflöde mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63), i enlighet med nedan text, översänds till Justitiedepartementet.

Yrkandet

Det är positivt att regeringen nu tar tag i de problem som länge har hindrat ett effektivt samarbete mellan våra myndigheter. Att ge Polisen och andra brottsbekämpande aktörer de verktyg de behöver för att bekämpa kriminalitet är avgörande för att skapa trygghet och säkerhet i vårt samhälle. Vi har sett konsekvenserna av dagens regelverk, där sekretessregler ofta står i vägen för samverkan, och därför är regeringens förslag en välkommen förändring.

Förslaget om en sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) är en viktig reform som möjliggör effektivt samarbete mellan exempelvis Socialtjänsten, Polisen och skolan. Ett smidigare informationsflöde kan hjälpa oss att identifiera och stötta barn som befinner sig i riskzonen innan de dras in i brottslighet eller utsätts för andra skadliga miljöer. Att prioritera barns och ungas säkerhet måste alltid vara utgångspunkten, samtidigt som integriteten värnas genom tydliga principer om behov och proportionalitet.

Samhällsutvecklingen visar att kriminaliteten kryper allt längre ner i åldrarna. Därför är det avgörande att våra myndigheter kan samarbeta för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminella miljöer. Med rätt verktyg och ett tydligt regelverk kan vi säkerställa att de får stöd och hjälp i tid. Samtidigt behöver vi fortsatt förbättra tillsynen och utbildningen för att se till att lagstiftningen tillämpas rättssäkert och effektivt.

Vi måste också våga konstatera att dagens regelverk har skapat en osäkerhet hos tjänstepersoner som hämmar deras möjligheter att agera. Oro för att göra fel eller för att bryta mot sekretessregler får inte längre vara ett hinder för att skydda allmänheten eller hjälpa utsatta individer. Att sänka tröskeln för informationsutbyte och undanröja byråkratiska hinder är därför både nödvändigt och angeläget.

Regeringens förslag är ett viktigt steg framåt, men det finns mer att göra. Vi anser att en ny huvudregel bör införas i OSL som tydligare klargör att myndigheter ska kunna dela information som krävs för att förhindra eller utreda brott som kan leda till fängelse. Genom en sådan regel, kombinerad med förbättrad tillsyn och utbildning, kan vi skapa en rättssäker och effektiv tillämpning av lagen.

Att ge våra myndigheter de verktyg de behöver är inte längre en fråga om att välja bland alternativ – det är en nödvändighet. Vi har inte tid att vänta och hoppas att problemen löser sig själva. Med de förändringar som regeringen föreslår tas ett stort steg i rätt riktning, men vi måste också fortsätta arbetet för att möta de utmaningar som kriminaliteten ställer oss inför och bygga ett tryggare samhälle för alla. Detta är en fråga om barnens bästa och deras rätt till en trygg uppväxt. Genom att ge våra myndigheter bättre förutsättningar att agera förebyggande kan vi ta ett viktigt steg mot ett samhälle där alla barn får möjlighet att växa upp i säkerhet och frihet från kriminalitet. Regeringens förslag är ett välkommet bidrag, men arbetet för att stärka det förebyggande arbetet måste fortsätta.